Středisko výchovné péče (SVP) a Tým duševního zdraví (TDZ)

TDZ jako nová služba doplňující stávající služby SVP

Dvě služby, jeden společný cíl

Komu SVP poskytuje služby:

- **Dětem** s rizikem **poruch chování**, s rozvinutými projevy poruch chování a negativní jevy v sociálním vývoji a těm o jejichž zařazení rozhodl soud,
- **zletilým** v přípravě na budoucí povolání, nejdéle **do 26ti let**,
- **osobám odpovědným za výchovu,**
- **pedagogickým pracovníkům.**

Jak TDZ doplňuje cílové skupiny:

- Kromě dětí s poruchami chování poskytuje TDZ služby i **dětem s celou škálou obtíží** jako jsou výkyvy nálad, úzkostné, depresivní i panické stavy. Dále dětem a dospívajícím procházejícím ztrátou blízkého, dětem **se speciálními vzdělávacími potřebami** jejichž podpora není školami či rodiči dostatečně naplňována,
  dětem zápolícím s **vlastní identitou** či sexuální orientací atd.
- **zletilým** obvykle **jen do 19ti let věku** (v případě, že navštěvují střední školu),
- kromě osob odpovědných za výchovu i **dalším osobám okolo dítěte** (prarodiče, příbuzní, rodinní přátelé a komunita),
- kromě pedagogických pracovníků i **dalším osobám pracujícím s dětmi** (trenéři, volnočasoví vedoucí, sociální pracovníci apod.).

Jaké služby podle zákona SVP poskytuje:

- **Poradenské** – konzultace, odborné informace a pomoc dětem, rodičům a pečujícím, pracovníkům škol, OSPOD a dalším subjektům,
- **diagnostické a vzdělávací** – pedagogická a psychologická diagnostika, zjišťování znalostí a dovedností a posuzování vzdělávacích potřeb,
- **terapeutické** – individuální a skupinové pro děti a mladé lidi, rodiče a pečující,
- **speciálně pedagogické a psychologické** – zaměřené zejména na nápravu obtíží v chování a sociálních vztazích,
- **výchovné a sociální** – práce s osobností dítěte, jeho rodinnou situací a otázkami sociálně – právní ochrany,
- **informační** – zprostředkování kontaktu na další odborné služby a instituce.

Jednotlivé služby specifikuje vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče

Jaké služby TDZ poskytuje:

TDZ se rovněž zabývá službami uvedenými ve výčtu SVP. Kromě toho také cílí na:

- **Posilování kompetencí pedagogických pracovníků** jako jeden z hlavních pilířů činnosti TDZ (individuálně, skupinově či na míru škole) - zejména v trauma respektujícím přístupu, deeskalaci, socio-emočním učení, podpoře regulace emocí a pozitivní podpoře chování,
- **destigmatizaci obtíží v duševním zdraví,**
- **advokacii** tématu prevence a včasné intervence v oblasti duševního zdraví,
- intenzivní podporu dítěte a jeho okolí po návratu z pobytu v SVP do školy a rodiny,
- case management a mediaci ve školském prostředí.

V jaké formě SVP služby poskytuje:

- **ambulantní**
- **celodenní**
- **internátní** (nejdéle po dobu 8 týdnů)
- **terénní**, zejména v rodinném nebo školním prostředí klienta (vzhledem k personálním kapacitám není příliš obvyklé)

V jaké formě TDZ poskytuje služby:

- **ambulantní**
- **terénní**

Funguje mobilně a nízkoprahově v přirozeném prostředí dítěte (rodiny, školy, volnočasových zařízeních i v komunitě) a bez časového omezení (intervence od jednorázové po dlouhodobou péči dle potřeby klienta).

Na čem TDZ staví:

- Důrazu na prevenci a včasnou intervenci (kompetentnější osoby okolo dítěte = menší riziko rozvoje obtíží).
- Působení na prostředí a podmínky ve kterých dítě žije, nikoliv pouze na změnu chování dítěte z čehož vychází tradiční přístupy v ČR. TDZ proto může v některých případech pracovat pouze s prostředím a ne přímo s dítětem.
- Na multidisciplinárním přístupu, týmové práci a zastupitelnosti členů týmu.
- Intenzitě podpory šité na míru příběhu dítěte.
- Důrazu na bezpečný vztah, důvěru a četnost pozitivních interakcí blízkých osob s dítětem.
- Zvědomnění, že chování dítěte nemusí být záměrné, ale pouze přirozenou reakcí na prožité negativní zkušenosti.
- Staví na výzkumně ověřených přístupech v trauma respektujícím přístupu, pozitivní podpoře chování a posilování socio-emočních dovedností.

Příklad z praxe – kazuistika Roman

Patří Roman do TDZ nebo do SVP?
Romanovi je 13. Jeho obtíže nejsou na první pohled zjevné. Je vždycky hodný a podle svých slov se snaží být neviditelný. V předešlé škole zažil šikanu. V nové škole to také není nic moc a kluci ve třídě se mu posmívají a berou mu věci. Má speciální vzdělávací potřeby a nikdy moc nezapadal. Roman nevěří, že by se s tím dalo něco dělat. Vnitřně je mu ale zle a začíná se uzavírat do sebe. Pak tráví hodně času na mobilu a sám v pokoji. Nejlépe se cítí na kroužku Juda. Jeho matka si všímá, že mu není psychicky dobře a hledá pomoc. Po konzultaci ve škole je nasměrována na služby TDZ.

TDZ mapuje situaci a nastavuje vhodnou podporu.

- Tým TDZ komunikuje se školou a pravidelně monitoruje, zda se situace ve školním prostředí daří řešit.
- Speciální pedagog podporuje Romana v učebním procesu a pomáhá škole lépe nastavit podporu v učení, kde Roman místy selhává.
- Psycholog TDZ podporuje Romana individuálně. Pracuje na posílení Romanova sebevědomí a schopnosti vymezit se a komunikovat okolí zdravě své potřeby. Psycholog pomáhá Romanovi chápat, jak trávení volného času může pozitivně působit na jeho duševní zdraví a jak se od technologie překlenout ke zdravějším možnostem.
- Sociální pedagog podporuje rodinu ve výchovném přístupu.

Roman začíná zase zářit. Má nového psa, kterého si moc přál. Tráví více času s tátou a ve škole se naučil se za sebe postavit. Už ví, že může. Služba je po 6 měsících ukončena s možností opětovné podpory. Romanovy problémy nepůsobili obtíže jeho okolí, byly spíše internalizované. Romanovy projevy chování jsou i přesto hodné pozornosti - stažení se do sebe a pocity spojené s nepřijetím vrstevníky mohou časem vést k dalším nepříznivým jevům jako jsou myšlenky na sebevraždu či sebepoškozování. Roman není typickým klientem SVP. TDZ mu ale může zajistit včasnou podporu a pracovat se všemi klíčovými osobami v jeho okolí.

Spolufinancováno Evropskou unií
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
SOFA
npi Národní pedagogický institut České republiky